

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
Олексій Жильцов

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Когнітивна психологія»

для студентів

спеціальності

053 Психологія

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

освітньої програми

053.00.02 Практична психологія

спеціалізації

(за наявності)

_____ (назва спеціалізації)

Київ – 2022

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 2904/22
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« _____ » 2022 р.

Розробники: Циганчук Тетяна Володимирівна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології

Викладач: Циганчук Тетяна Володимирівна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) практичної психології.

Протокол від 30.08. 2021 р. №10

Завідувач кафедри _____ (Ольга Лозова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми підготовки бакалавра) 053.00.02 Практична психологія
_____. 2022 р.

Керівник освітньої програми _____ (Оксана Краєва)

(підпис)

Робочу програму перевірено

01.02. 2022 р.

Заступник директора/декана _____ (Роман Павлюк)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни «Когнітивна психологія»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	120	120
Курс	3	3
Семестр	6	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль		
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – поглиблення знань про особливості когнітивної сфери та когнітивний розвиток особистості, підвищення здатності до аналітико-синтетичного мислення, критичності та прогностичності з метою подальшого сприяння формуванню особистісних та професійних компетентностей.

Завдання навчальної дисципліни:

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.02 Практична психологія підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Когнітивна психологія» забезпечує **формування таких загальних та фахових компетентностей:**

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

- СК13. Здатність до ефективного міжособистісного спілкування, емпатійного слухання, емоційної стабільності, толерантності.
- СК15. Здатність сприяти цілісному розвитку особистості, її самовдосконаленню та самореалізації
- СК16. Здатність реалізувати в сімейному консультуванні та психокорекційній роботі різні методики, техніки та технології практичної роботи з клієнтом/групою

3. Результати навчання за дисципліною.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.02 Практична психологія підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Когнітивна психологія» забезпечує оволодіння такими **програмовими результатами навчання:**

- ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- ПР 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
- ПР 22. Обирати доречну стратегію для вирішення поставленого завдання, побудованої на обмірковуванні професійної ситуації і власних базових компетенцій.

**4. Структура навчальної дисципліни.
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Вступ до когнітивної психології							
Тема 1. Предмет, система, методи когнітивної психології	12	2	2				8
Тема 2. Історія розвитку когнітивної психології. Сучасні дослідження в теорії пізнання.	16	4	4				8
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	6				16
Змістовий модуль II. Сфера когнітивної психології							
Тема 1. Сенсорно-перцептивні процеси.	11	2	4				5
Тема 2. Когнітивні моделі пам'яті	13	4	4				5
Тема 3. Мислення та процеси обробки інформації.	13	4	4				5
Тема 4. Комунікація та мовна активність	16	2	4				10
Модульний контроль	4						
Разом	57	12	16				25
Змістовий модуль III. Когнітивний розвиток особистості.							
Тема 1. Поняття про когнітивний розвиток особистості	9	2	2				5
Тема 2. Розвиток свідомості.	11	2	4				5
Тема 3. Творчість з точки зору когнітивної психології.	11	4	2				5
Модульний контроль	2						
Разом	33	8	8				15
Усього	120	26	30				56

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Вступ до когнітивної психології							
Тема 1. Предмет, система, методи когнітивної психології	19	2	-	-	-	-	17
Тема 2. Історія розвитку когнітивної психології. Сучасні дослідження в теорії пізнання.	19	-	2	-	-	-	17
Разом	38	2	2	-	-	-	34
Змістовий модуль II. Сфера когнітивної психології							
Тема 1. Сенсорно-перцептивні процеси.	17	2	-	-	-	-	15
Тема 2. Когнітивні моделі пам'яті	17		2	-	-	-	15
Тема 3. Мислення та процеси обробки інформації.	19	2	2	-	-	-	15
Разом	53	4	4	-	-	-	45
Змістовий модуль III. Когнітивний розвиток особистості.							
Тема 1. Поняття про когнітивний розвиток особистості	29	2	2	-	-	-	25
Разом	29	2	2	-	-	-	25
Усього	120	8	8	-	-	-	104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I ВСТУП ДО КОГНІТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 1. Предмет, система, методи когнітивної психології (2 год.)

Предмет та система когнітивної психології. Складові когнітивної психології. Завдання, які вирішує когнітивна психологія. Методи когнітивної психології та їх характеристика. Категорії когнітивної психології. Місце когнітивної психології в системі психологічних наук.

Основні поняття теми: когнітивна психологія, об'єкт, предмет когнітивної психології, когнітивна нейронаука.

Семінар 1. Предмет і завдання когнітивної психології.

Лекція 2-3. Історія розвитку когнітивної психології (4 год.)

Основні етапи становлення когнітивної психології. Роль необіхевіоризму для розвитку когнітивної психології. Теорії зв'язку. Сучасна когнітивної психології. Емпіризм. Структуралізм. Комп'ютерна метафора. Інформаційна метафора. Лінгвістика. Еволюційна когнітивна психологія. Гіпотеза модулярності. Функціональна нейронаука.

Основні поняття теми: когнітивна психологія, нейронаука, лінгвістика.

Семінар 2-3. Історія розвитку когнітивної психології.

Змістовий модуль II

СФЕРА КОГНІТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 4. Сенсорно-перцептивні процеси.

(2 год.)

Психофізика відчуттів. Несенсорні фактори сенсорних процесів. Сприйняття і увага. Сенсорна схильність мозку. Сенсомоторні основи сприйняття. Теорії сприйняття. Теорії конструктивного сприйняття. Теорії прямого сприйняття. Розвиток і спеціалізація сприйняття. Сприйняття руху і часу. Підпорогове сприйняття. Експериментальні дослідження уваги. Моделі вибіркової уваги. Модель ранньої селекції. Зорова увага. Візуальне сприйняття і увага. Розпізнавання патернів.

Основні поняття теми: відчуття, увага, карти властивостей, патерни.

Семінар 4-5. Сенсорно-перцептивні процеси.

Лекція 5-6. Когнітивні моделі пам'яті.

(4 год.)

Поняття про пам'ять. Пам'ять: структури і процеси. Системи і рівні пам'яті. Імплицитна пам'ять. Парадигма С. Стернберга та швидкість кодування інформації. Функціональна структура пам'яті. Моделі пам'яті в когнітивній психології. Модель Бродбента. Модель Во и Нормана. Модель Аткинсона. Дискретний підхід до вивчення пам'яті. Теорії безпосереднього

запам'ятовування. Когнітивні теорії забування. Аналіз часу реакції. Взаємодія рівнів пам'яті при переробці інформації. Навчання та формування навичок. Мнемоніка. Мнемонічні методи.

Основні поняття теми: пам'ять, іконічна пам'ять, мікрогенез модульні спогади, синестезія, мнемоніка.

Семінар 6-7. Пам'ять: структури і процеси.

Лекція 7-8. Мислення та процеси обробки інформації. (4 год.)

Вищі пізнавальні функції. Мислення. Ментальна репрезентація. Властивості ментальних образів. Когнітивні моделі мислення. Види мислення. Операції мислення. Формування понять. Формальне мислення. Перевірка гіпотез. Асоціація. Індукція, аналогія і прогноз. Дедуктивні умовиводи. Формування понять, логіка і прийняття рішень. Рішення малих розумових завдань. Перетворення інформації в ході складної взаємодії уявних атрибутів судження, абстрагування, міркування, уяви та вирішення завдань. Уявні образи. Поняття інтелекту. Стадії розвитку інтелекту.

Основні поняття теми: мислення, уявна репрезентація, індуктивне міркування, коефіцієнт інтелекту, базові здібності.

Семінар 8-9. Мислення та процес вирішення задач.

Лекція 9. Комунікація та мовна активність (2 год.)

Мислення і мова. Мова: пізнання і нейронаука. Поняття значення і категорії. Лінгвістика. Морфеми. Синтаксис. Теорії граматики. Трансформаційна граMATика. Вроджені здібності і вплив оточення. Сучасні моделі і дані нейролінгвістики. Процеси розуміння та кодування. Моделі розуміння мови. Розвиток мови і мовних дій. Розвиток навичок читання. Фонологічне сприйняття.

Основні поняття теми: мова, лінгвістика, фонологічне сприйняття.

Семінар 10-11. Розвиток мови і мовних дій.

Змістовий модуль III

КОГНІТИВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ.

Лекція 10. Поняття про когнітивний розвиток особистості. (2 год.)

Поняття про розвиток. Психологія розвитку. Когнітивні теорії розвитку. Розвиток нервової системи в ранньому віці. Оточення, спадковість і розвиток нервової системи. Онтогенетичний розвиток. Нейрокогнітивний розвиток. Когнітивний розвиток. Теорія Ж. Піаже. Асиміляція і акомодация. Теорія розвитку Виготського.

Основні поняття теми: розвиток, онтогенетичний розвиток, нейрокогнітивний розвиток, когнітивний розвиток.

Семінар 12. Когнітивний розвиток особистості.

Лекція 11. Розвиток свідомості. (2 год.)

Когнітивна психологія і свідомість. Свідомість як науковий конструкт. Історія вивчення свідомості. Сучасні теорії свідомості. Функції свідомості: визначення значення і контексту, рефлексія і самоконтроль, контроль пріоритетів та доступу до інформації, вибір і контроль розумових і фізичних дій, прийняття рішень і виконання, виявлення помилок і редагування, адаптація і наuczіння. Роль емоцій в когнітивних процесах. Свідомість і увага в структурі діяльності. Підсвідомість.

Основні поняття теми: свідомість, підсвідомість, самоконтроль, саморегуляція, рефлексія.

Семінар 13-14. Когнітивна психологія і свідомість.

Лекція 12-13. Творчість з точки зору когнітивної психології. (4 год.)

Поняття про творчість. Аналіз творчості. Стадії творчого процесу. Предметна дія як творчість. Екзистенціональна теорія творчості. Психоаналітична теорія творчості. Теорія біосоціалізму. Когнітивні теорії творчості. Уява і творчість. Фантазія і творчість. Конвергентне і дивергентне мислення. Творчий процес. Етапи творчої діяльності. Етап прийняття рішення. Критичні роздуми. Творчість і функціональна стійкість.

Основні поняття теми: творчість, здібності, творчий процес, дивергентне мислення.

Семінар 15. Сутність творчого процесу.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (денна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	6	6	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	8	8	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	8	80	4	40

Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	66	-	124	-	78
Максимальна кількість балів: 268							
Розрахунок коефіцієнта: $268 : 100 = 2,68$; $K = 2,68$							

Система оцінювання навчальних досягнень студентів (заочна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-	-	-
Разом		-	17	-	29	-	17
Максимальна кількість балів: 63							
Розрахунок коефіцієнта: $63 : 100 = 0,63$; $K = 0,63$							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми/Завдання	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль I.			
Вступ до когнітивної психології			
1	1. Розкрити взаємозв'язок когнітивної психології з іншими психологічними галузями знань. 2. Охарактеризувати когнітивну психологію, як систему методів та методик. Описати можливі майбутні сценарії життя дитини залежно від стилю (типу) батьківського виховання.	17	5

Змістовий модуль II. Сфера когнітивної психології			
2	1. Охарактеризувати основні методики дослідження когнітивних процесів 2. Проаналізувати та навести приклади методів розвитку мнемонічної сфери. 3. Визначити основні способи перетворення інформації в ході психічної діяльності.	20	5
Змістовий модуль III Когнітивний розвиток особистості			
3	Описати основні когнітивні методи стимулювання розвитку особистості. Навести приклади методик розвитку творчого мислення особистості.	19	5
Разом		56	15

Самостійна робота студента оцінюється за **наступними критеріями**: вчасність виконання роботи; змістовність та якість виконання завдання; чіткість та, повний обсяг їх виконання; самостійність виконання.

Критерії оцінювання завдань та кількість балів:

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Виконання завдання	5
Загальна кількість балів		5

6. 3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в тестовому режимі з використанням роздрукованих завдань або їх комп'ютерного варіанту.

Максимальна кількість балів за модульну роботу становить 25.

Формою контролю знань студентів зі змістового модуля є виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання завдань та кількість балів:

Модульний тест складається з 10 питань та однієї задачі. Кожне питання оцінюється в 2 бали; задача – 5 балів. Максимальна кількість балів – 25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення семестрового контролю – залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю - не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни (денна форма навчання)

**Разом: 120 год., лекції – 26год., семінарські заняття – 30год.,
самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год.**

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II				Змістовий модуль III		
Назва модуля	Вступ до когнітивної психології		Сфера когнітивної психології				Когнітивний розвиток особистості		
Кількість балів за модуль	66		124				78		
Лекції	1	2-3	4	5-6	7-8	9	10	11	12-13
Теми лекцій	Предмет, система, методи когнітивної психології – 1 бал	Історія розвитку когнітивної психології – 2 бал	Сенсорно-перцептивні процеси (відвідування – 1 бал)	Когнітивні моделі пам'яті (відвідування – 2 бал)	Мислення та процеси обробки інформації (відвідування – 2 бал)	Комунікація та мовна активність (відвідування – 1 бал)	Поняття про когнітивний розвиток особистості (відвідування – 1 бал)	Розвиток свідомості (відвідування – 1 бал)	Творчість з точки зору когнітивної психології (відвідування – 2 бал)
Семінари	1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12	13-14	15
Теми семінарських занять (за участь до 10 балів, відвідування – 1 бал)	Предмет і завдання когнітивної психології	Історія розвитку когнітивної психології	Сенсорно-перцептивні процеси	Пам'ять: структури і процеси	Мислення та процес вирішення задач	Розвиток мови і мовних дій	Когнітивний розвиток особистості.	Когнітивна психологія і свідомість	Сутність творчого процесу
Самостійна робота	5 балів		5 балів				5 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік								
Розрахунок коефіцієнта: 268 : 100= 2,68; K = 2,68									

Навчально-методична карта дисципліни (заочна форма навчання)

**Разом: 120 год., лекції – 8год., семінарські заняття – 8год., самостійна
робота – 104 год.**

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Вступ до когнітивної психології		Сфера когнітивної психології		Когнітивний розвиток особистості	
Кількість балів за модуль	17		29		17	
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Предмет, система, методи когнітивної психології – 1 бал	Сенсорно-перцептивні процеси (відвідування – 1 бал)	Мислення та процеси обробки інформації (відвідування – 1 бал)	Поняття про когнітивний розвиток особистості (відвідування – 1 бал)		

Семінари	1	2	3	4
Теми семінарських занять (за участь до 10 балів, відвідування – 1 бал)	Історія розвитку когнітивної психології	Пам'ять: структури і процеси	Мислення та процес вирішення задач	Когнітивний розвиток особистості.
Самостійна робота	5 балів	5 балів		5 балів
Підсумковий контроль	Залік			
	Розрахунок коефіцієнта: $63: 100=0,63$; $K= 0,63$			

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Гандзілевська Г. Б. Роль когнітивних технік у процесі самореалізації особистості. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/550/1/rol.pdf>
2. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. — К.: Професіонал, 2014. - 129 с.
3. Канеман Д., Словік П., Тверські А. Прийняття рішень: Правила та упередження / Пер. з англ. - Х.: «Гуманітарний центр», 2017. - 632 с.
4. Максименко С. Загальна психологія. - К.: «Центр навчальної літератури», 2019. – 272 с.
5. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: Навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. - Київ: Каравела, 2020. - 418 с.
6. Соло Р. Когнітивна психологія URL: http://yanko.lib.ru/books/psycho/solso=cognitive_psychology-6.ru.pdf

Додаткова література:

1. Кіз Д.. Квіти для Елджерона, 2015. - 109 с.
2. Теорія соціального навічання Дж. Роттера. URL: https://pidru4niki.com/12631113/psihologiya/teoriya_sotsialnogo_nauchinnya_rottera.
3. Черненко О., Гнатюк С. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування - К.: «Центр навчальної літератури», 2020. - 200 с.